

Ecologisch onderzoek

Eendenkooi te Kring van Dorth

Ecologisch onderzoek

Eendenkooi te Kring van Dorth

W. Scholthof

In opdracht van	[Redacted]
Contactpersoon	[Redacted]
Telefoon	06- [Redacted]
E-mail	[Redacted]@planet.nl
<hr/>	
Datum	3 september 2025
Rapportagenummer	NIRP20250105
<hr/>	
Hoofdkantoor	NatuurInclusief B.V. Korenbree 23A 7271 LH Borculo 0545 723032 info@natuurinclusief.nl www.natuurinclusief.nl
Opsteller	[Redacted]
Telefoon	054 [Redacted]
E-mail	[Redacted]@natuurinclusief.nl
Paraaf	[Redacted]
Kwaliteitscontrole	[Redacted]
Paraaf	[Redacted]

NatuurInclusief B.V. is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van NatuurInclusief B.V.; opdrachtgever vrijwaart NatuurInclusief B.V. voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/ of openbaar worden gemaakt d.m.v. fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en NatuurInclusief B.V., noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	6
1.1 Leeswijzer	6
2 Onderzoeksgebied	7
2.1 Beschrijving onderzoeksgebied	7
3 Onderzoeksmethoden	8
3.1 Dennenorchis	8
3.2 Eekhoorn	8
3.3 Grote bosmuis	8
3.4 Steenmarter, boommarter en kleine marterachtigen (bunzing, wezel, hermelijn)	9
3.5 Hazelworm	10
3.6 Boomvalk, buizerd, sperwer, havik en wespendif	11
3.7 Steenuil en ransuil	11
3.8 Grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder	11
4 Resultaten	12
4.1 Dennenorchis	12
4.2 Eekhoorn	12
4.3 Grote Bosmuis	14
4.4 Steenmarter, boommarter, en kleine marterachtigen	14
4.5 Hazelworm	15
4.6 Boomvalk, buizerd, sperwer, havik en wespendif	15
4.7 Steenuil en ransuil	16
4.8 Grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder	16
4.9 Effecten op beschermde soorten	19
Dennenorchis	19
Eekhoorn	19
Grote bosmuis	19
Steenmarter, boommarter en kleine marterachtigen	19
Hazelworm	20
Boomvalk, buizerd, sperwer, havik en wespendif	20
Steenuil en ransuil	20
Grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder	20
4.10 Kans op overtreding	20
4.11 Algemene zorgplicht	21

4.12	Noodzaak aanvraag omgevingsvergunning beschermde soorten en verbodsbepalingen.....	21
5	Conclusie + aanbeveling	22
	Literatuur	23
	Bijlage 1 Wettelijk kader	24

Samenvatting

is voornemens snoei-, kap-, graaf- en herstelwerkzaamheden uit te voeren aan het terrein van de eendenkooi gelegen aan de Wipperdijk en Kooidijk te Kring van Dorth. Hierbij is de doelstelling om het gebied te herstellen naar de oorspronkelijke staat zoals bewerkstelligd in 2005. Twee van de vangarmen zullen hersteld worden doormiddel van uitdieping, er zal langs één vangarm hekwerk geplaatst worden, en er zullen enkele paden gemarkeerd worden waarover toekomstige bezoekers het gebied mogen betreden.

In het kader van de Omgevingswet, heeft , NatuurInclusief B.V. ingeschakeld om aanvullend ecologisch onderzoek uit te voeren naar boombewonende vleermuizen en grondgebonden zoogdieren, namelijk boomarter, steenarter, das, eekhoorn, grote bosmuis en kleine arterachtigen (bunzing, hermelijn, wezel), naar verschillende vogels met jaarrond beschermde nesten, namelijk boomvalk, buizerd, havik, ransuil, steenuil en wespandief, en naar dennenorchis en hazelworm. Vervolgonderzoek naar grote weerschijnvlinder, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder is uitgevoerd in de vorm van een habitat analyse waarbij gezocht is naar de waardplanten.

De aanwezigheid van das en een vaste verblijfplaats (burcht) van deze soort binnen het plangebied is inmiddels bekend, zie notitie NIRP20240145 en NIRP20240167.(NatuurInclusief B.V., 2024b en 2024c). Onderzoek naar de geschiktheid van holtes in de te kappen bomen voor boombewonende vleermuizen is reeds uitgevoerd, hiervoor kunt u document NIRP20240191 raadplegen (NatuurInclusief, 2024d). Er vindt door de voorgenomen werkzaamheden geen effect plaats op deze soorten.

Uit de resultaten van het aanvullend onderzoek komt naar voren dat er een directe invloed plaats gaat vinden op grote bosmuis, bunzing en steenarter. Hierbij gaan mogelijk verblijfplaatsen van grote bosmuis, 1 verblijfplaats van bunzing en 1 verblijfplaats van steenarter verloren, waardoor een vergunning aanvragen, mitigeren en compenseren noodzakelijk is.

Tot slot worden bij de ingreep ook algemene amfibieën- en vissoorten aangetast. Deze soorten vallen niet onder de Omgevingswet, maar hiervoor geldt wel de Specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal).

1 Inleiding

is voornemens snoei-, kap-, graaf- en herstelwerkzaamheden uit te voeren aan het terrein van de eendenkooi gelegen aan de Wipperdijk en Kooidijk te Kring van Dorth. Hierbij is de doelstelling om het gebied te herstellen naar de oorspronkelijke staat. Twee van de vangarmen zullen hersteld worden doormiddel van uitdieping, er zal langs één vangarm hekwerk geplaatst worden, en er zullen enkele paden gemarkeerd worden waarover toekomstige bezoekers het gebied mogen betreden.

De Omgevingswet verplicht vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen aanwezige beschermde plant- of diersoorten en groei- of verblijfplaats aantasten. Uit de quickscan (NatuurInclusief B.V., 2024a), uitgevoerd door NatuurInclusief B.V. op 16 april 2024, is naar voren gekomen dat het plangebied mogelijk geschikt is voor boombewonende vleermuizen en grondgebonden zoogdieren, namelijk boommarter, steenmarter, das, eekhoorn, grote bosmuis en kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn, wezel), voor verschillende vogels met jaarrond beschermde nesten, namelijk boomvalk, buizerd, sperwer, havik, ransuil, steenuil en wespandief, en voor dennenorchis en hazelworm. Als laatste zijn tijdens de quickscan waardplanten of geschikt habitat voor verschillende ongewervelden aangetroffen, namelijk: grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder. Vervolgonderzoek naar grote weerschijnvlinder, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder is uitgevoerd in de vorm van een habitat analyse waarbij gezocht is naar de waardplanten.

Met betrekking tot de boombewonende vleermuizen is een holte check uitgevoerd bij de bomen waarbij in eerste instantie de intentie was om te kappen. De resultaten hiervan zijn te vinden in de notitie NIRP20240191 (NatuurInclusief B.V., 2024b).

De aanwezigheid van das en een vaste verblijfplaats (burcht) van deze soort binnen het plangebied is inmiddels bekend, zie notitie NIRP20240145 en NIRP20240167. (NatuurInclusief B.V., 2024c en 2024d). De voorgenomen werkzaamheden hebben geen effect op deze soorten.

Uit de resultaten blijkt dat er verblijfplaatsen van grote bosmuis, 1 verblijfplaats van bunzing en 1 verblijfplaats van steenmarter verloren gaan door de werkzaamheden. Marterachtigen en grote bosmuis zijn beschermd conform artikel 11.54, eerste lid Bal.

Voorliggende rapportage betreft een overzicht met de resultaten van het ecologisch onderzoek en een aanbeveling voor vervolgstappen.

1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt omschreven hoe het onderzoeksgebied eruitziet. Hoofdstuk 3 bespreekt de onderzoeksmethodiek. Hoofdstuk 4 geeft de resultaten weer. In hoofdstuk 5 wordt de rapportage afgesloten met de conclusie en aanbevelingen.

2 Onderzoeksgebied

2.1 Beschrijving onderzoeksgebied

Het plangebied betreft de eendenkooi aan de Wippertdijk en Kooidijk te Kring van Dorth, gemeente Lochem in provincie Gelderland. Het betreft kadasterpercelen GSL01-M-11 en M-12. In figuur 1 is het onderzoeksgebied weergegeven op een topografische kaart, deze is net zo groot als het plangebied in verband met de geringe verstoring door de voorgenomen werkzaamheden op de verdere omgeving. In figuur 2 is een impressie van het plangebied weergegeven.

Figuur 1: Begrenzing van het onderzoeksgebied.

Figuur 2: Impressie onderzoeksgebied.

3 Onderzoeksmethoden

3.1 Dennenorchis

Het onderzoek naar dennenorchis bestaat uit twee bezoeken in de bloeiperiode (juli - augustus) waarin gezocht is naar vegetatieve als bloeiende exemplaren. Elk bezoek vindt overdag plaats en is uitgevoerd door één persoon.

Tabel 1: Onderzoeksdata dennenorchis onderzoek

Datum	Tijdstip	Temperatuur	Windkracht	Bewolking	Regen
21 augustus 2024	09:00 - 10:00 uur	20°C	2 Bft	Onbewolkt	Droog
2 juli 2025	09:15 - 10:15 uur	27°C	0 Bft	Onbewolkt	Droog

3.2 Eekhoorn

Voor eekhoorn is er een controle uitgevoerd om te kijken of er nesten aanwezig zijn binnen het projectgebied. Dit vond plaats wanneer er geen blad aan de bomen zat (november - februari). Tevens werd er bij de overige veldbezoeken die overdag uitgevoerd werden, gelet op aanwezigheid van de soort en is de soort tevens meegenomen in het cameraval onderzoek. Het veldbezoek voor de nest inventarisatie duurt 1,5 uur en is uitgevoerd door 1 persoon.

Tabel 2: Onderzoeksdata eekhoorn onderzoek (nest inventarisatie)

Datum	Tijdstip	Temperatuur	Windkracht	Bewolking	Regen
8 januari 2025	09:20 - 10:50 uur	1°C	1 Bft	Bewolkt	Droog

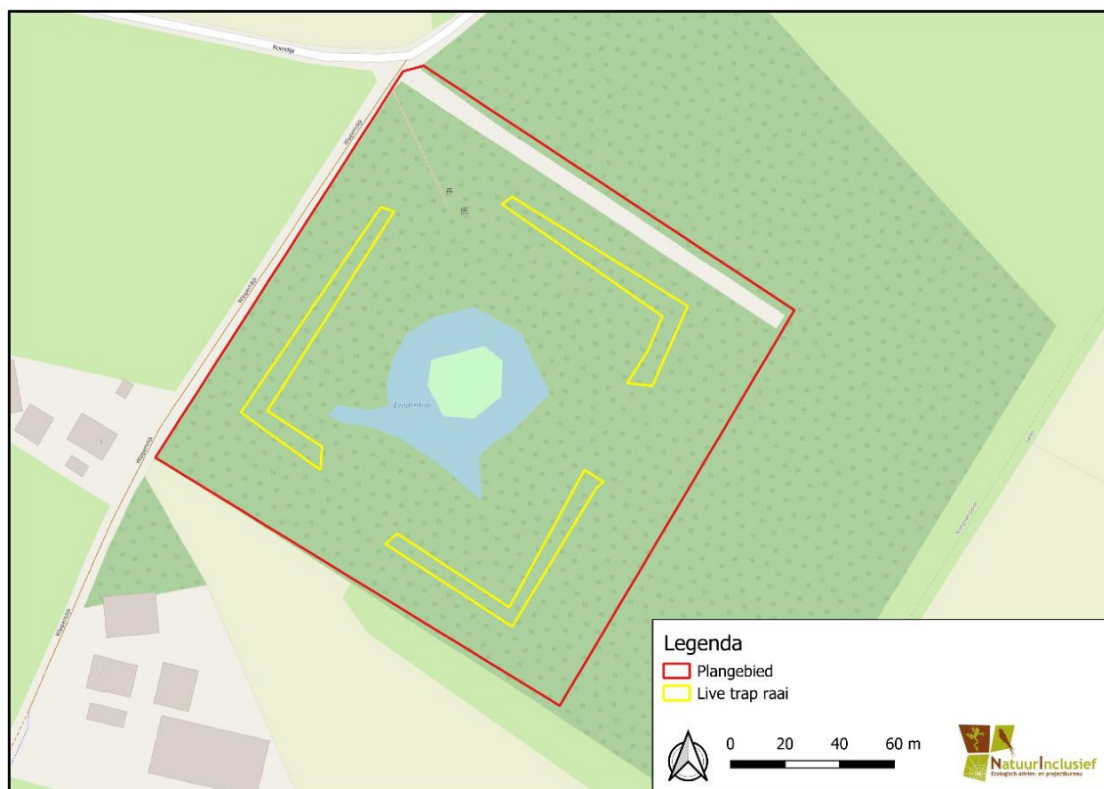
3.3 Grote bosmuis

De optimale periode om muizen te vangen is in het najaar, wanneer de populatiedichtheden van kleine zoogdieren het grootst zijn, waardoor de kans om een soort ook daadwerkelijk te vangen maximaal is. Dit is conform de methodiek van de Zoogdierverseniging. Het onderzoek is uitgevoerd in oktober 2024. Er is gebruikgemaakt van Heslinga inloopvallen. Deze zijn gedurende 3 nachten ongebruikt in het veld neergezet zodat aanwezige dieren kunnen wennen aan de vallen (prebait-fase). Daarna zijn ze op scherp gezet en is er vers hooi en voedsel in gestopt. Gedurende 2 aaneengesloten dagen zijn de inloopvallen iedere 12 uur gecontroleerd (4 controles, zie tabel 3). Het prebaiten is uitgevoerd op 7 november, waarna de vallen op scherp zijn gezet op de avond van 11 november.

Er is gevangen op 3 vangplekken (raaien) verspreid door het plangebied (zie figuur 3), met op elke vangplek 20 vallen, welke paarsgewijs op een onderlinge afstand van ongeveer 10 meter in het veld zijn geplaatst. Door te werken met paarsgewijs geplaatste vallen wordt de kans verkleind dat algemene soorten alle vallen bezetten, waardoor de minder algemene soorten zoals grote bosmuis gemist kunnen worden.

Tabel 3: Onderzoeksdata muizenonderzoek

Datum	Tijdstip	Temperatuur	Windkracht	Bewolking
12 november 2024	08:30 uur	± 8°C	1 Bft	Volledig bewolkt, miezer
12 november 2024	19:00 uur	± 5°C	0 Bft	Volledig bewolkt, droog
13 november 2024	08:30 uur	± 5°C	0 Bft	Licht bewolkt, droog
13 november 2024	19:00 uur	± 8°C	1 Bft	Volledig bewolkt

Figuur 3: Overzicht locaties raaien

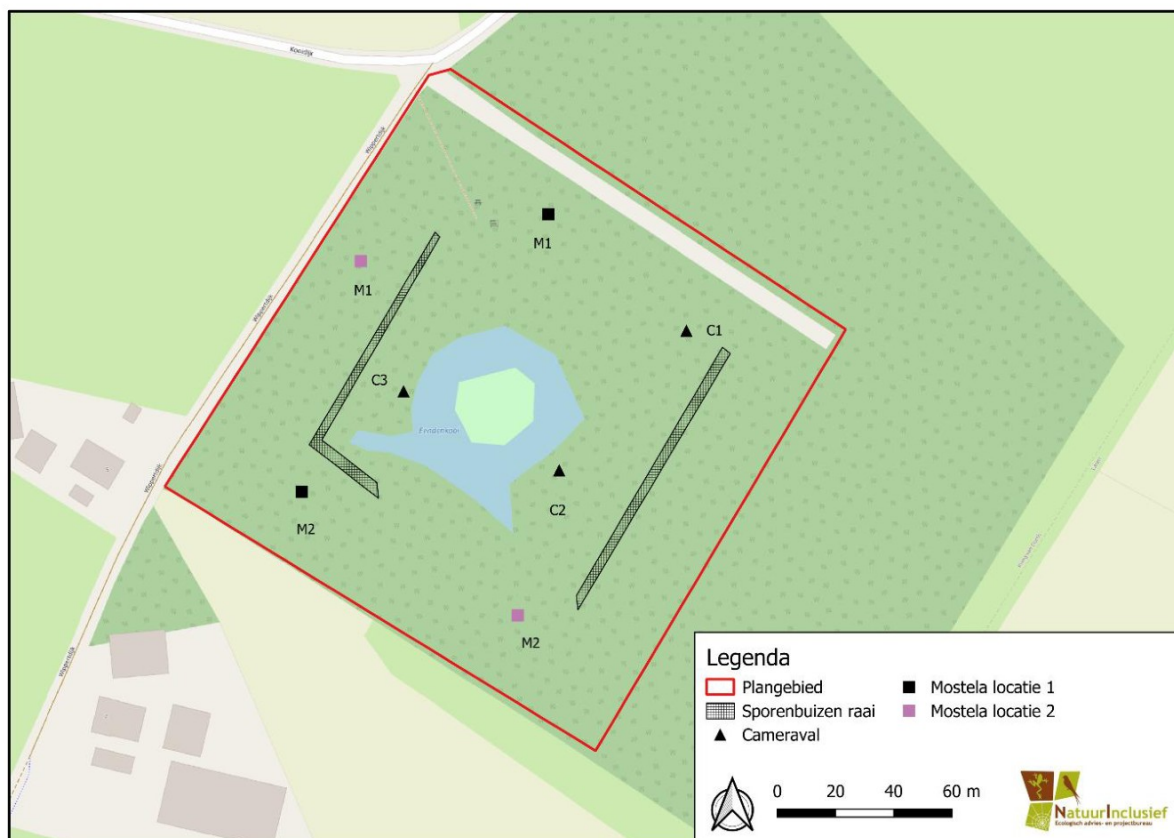
3.4 Steenmarter, boommarter en kleine marterachtigen (bunzing, wezel, hermelijn)

Het onderzoek naar kleine marters wordt uitgevoerd conform het kennisdocument Kleine Marterachtigen (BIJ12, 2024). Het onderzoek wordt uitgevoerd tussen 1 juni en 15 november waarbij de onderzoeksmaterialen minimaal 8 weken in het veld staan. Er wordt gebruik gemaakt van 3 verschillende methoden om kleine marters te onderzoeken, namelijk cameravallen in combinatie met jigglers, marterboxen (of Mostela's) en sporenbuizen. Deze worden verspreid over het gebied geplaatst en worden gedurende de onderzoeksperiode 3 keer gecontroleerd. De exacte aantallen die worden geplaatst wordt aan de hand van het kennisdocument alsmede de situatie ter plaatse bepaald. Het onderzoek naar steenmarter en das vindt plaats aan de hand van het plaatsen van wildcamera's., zie tabel 3). Het plaatsen van de materialen is uitgevoerd op 3 juni 2025, zie tabel 4.

Er zijn 3 cameravallen ingezet verspreid door het plangebied (zie figuur 4), 2 mostela's die na 2 weken zijn verplaatst (in verband met een laag aantal foto's), en 2 raaien van 20 sporenbuizen.

Tabel 4: Onderzoeksdata marteronderzoek

Datum	Handeling
3 juni 2025	Plaatsen materialen
18 juni 2025	Check camera's, mostela's en sporenbuizen
2 juli 2025	Check camera's, mostela's en sporenbuizen, vervangen van lokstoffen
16 juli 2025	Check camera's, mostela's en sporenbuizen
29 juli 2025	Ophalen materialen

Figuur 4: Overzicht locaties cameravallen, mostelas en sporenbuizen

3.5 Hazelworm

In de periode maart-april (1 maand voorafgaand aan de start van het onderzoek) zijn reptielenplaten op geschikte plaatsen langs zon beschreven houtwallen en struweelranden uitgelegd. Deze zijn gedurende drie onderzoeksrondes (met twee weken tussen de bezoeken en minimaal 1 maand tussen het eerste en laatste bezoek) in de periode april - september gecontroleerd op eventueel aanwezige exemplaren. Tevens is het hele terrein iedere ronde visueel geïnspecteerd. Dit onderzoek is door 1 persoon uitgevoerd. De platen zijn op 1 maart 2025 neergelegd.

Tabel 5: Onderzoeksdata hazelworm onderzoek

Datum	Handeling	Tijdstip	Temperatuur	Windkracht	Bewolking
15 april 2025	Check platen en visuele inspectie	09:30 uur	± 15°C	2 Bft	Onbewolkt, droog
29 april 2025	Check platen en visuele inspectie	09:15 uur	± 12°C	0 Bft	Onbewolkt, droog
13 mei 2025	Check platen en visuele inspectie	08:50 uur	± 14°C	1 Bft	Onbewolkt, droog
27 mei 2025	Ophalen platen	9:20 uur	± 13°C	3 Bft	Volledig bewolkt, droog

3.6 Boomvalk, buizerd, sperwer, havik en wespandief

Onderzoek naar deze soorten is gecombineerd in 2 rondes van 2,5 uur per ronde in de periode 15 mei - 10 juli, zie tabel 6. De rondes zijn overdag uitgevoerd door 1 persoon. Hierbij zijn de socon-richtlijnen, NGB- en BIJ12 onderzoeksmethodieken aangehouden. Ook tijdens andere bezoeken is er gelet op de aanwezigheid van deze soorten.

Tabel 6: Onderzoeksdata roofvogelonderzoek

Datum	Tijdstip	Temperatuur	Windkracht	Bewolking
10 juni 2025	10:30 - 13.00 uur	± 16°C	3 Bft	Volledig bewolkt, droog
25 juni 2025	11:00 - 13.30 uur	± 23°C	2 Bft	Onbewolkt, droog

3.7 Steenuil en ransuil

Onderzoek naar deze soorten is gecombineerd in 2 rondes van 1,5 uur per ronde in de periode 15 maart - 10 juli, zie tabel 7. Het onderzoek is uitgevoerd in de late avondschemer tot het begin van de nacht en is door 2 personen uitgevoerd. Tijdens het onderzoek is de baltsroep van ransuil en steenuil afgespeeld en is er geluisterd naar reacties van volwassen individuen. Ook is geluisterd naar de roep van jonge ransuilen.

Tabel 6: Onderzoeksdata uilenonderzoek

Datum	Tijdstip	Temperatuur	Windkracht	Bewolking
25 maart 2025	20:30 - 22.00 uur	± 11°C	0 Bft	Volledig bewolkt, droog
13 mei 2025	21:30 - 23.00 uur	± 17°C	0 Bft	Onbewolkt, droog

3.8 Grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder

Onderzoek naar deze soorten is gecombineerd in een habitatanalyse met een veldbezoek om de waardplanten in kaart te brengen. Voor de habitatanalyse is gebruikt gemaakt van een bureaustudie en een veldbezoek. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 2 juli 2025, hierbij was het 30 graden, 1 bft, onbewolkt en droog. Ook heeft er op 29 januari 2025 een veldbezoek plaatsgevonden waarmee er met een boot naar het eiland is gevaren.

4 Resultaten

4.1 Dennenorchis

Tijdens beide bezoeken zijn geen dennenorchissen aangetroffen. Groeiplaatsen van deze soort kunnen logischerwijs uitgesloten worden.

4.2 Eekhoorn

Er zijn twee nesten aangetroffen die van een afstand lijken op eekhoorn nesten, waarvan één direct buiten het plangebied, zie figuur 5 en 6. Doordat de nesten enkel uit takken bestaan en er geen ander nestmateriaal aanwezig is zoals mos of bladeren dat typisch zou zijn voor een eekhoornnest, kan aangenomen worden dat de aangetroffen nesten van een kraaiachtige zoals ekster zijn. Eekhoorn is wel meerdere keren aangetroffen op de camerabeelden (figuur 7), waardoor met zekerheid gezegd kan worden dat eekhoorn gebruik maakt van het plangebied als foerageergebied.

Figuur 5: Twee nesten van kraaiachtigen.

Figuur 6: Locatie van de twee bomen met een nest.

Figuur 7: Enkele camerabeelden van eekhoorn.

4.3 Grote Bosmuis

Tijdens het muizenonderzoek is bosmuis in alle drie de raaien tijdens 3 van de 4 controlerondes gevangen, zie figuur 8. Dit betekent dat de soort door het gehele gebied aanwezig is.

Figuur 8: Verschillende individuen van grote bosmuis aangetroffen met het onderzoek.

4.4 Steenmarter, boommarter, en kleine marterachtigen

Op de cameravallen is eenmalig een bunzing waargenomen op een foto van 21 juni, op camera C2 langs de poel (zie figuur 9). Tevens is steenmarter op deze camera waargenomen op 22 juli en 27 juli (zie figuur 10). Op 7 juli is op C1 een boommarter vastgelegd, zie figuur 11. Op de sporenbuizen zijn geen sporen gevonden van kleine marters, ook zijn er geen opnames van wezel of hermelijn in de Mostela camerakasten. Vaste rust- en/of verblijfplaatsen van bunzing, steenmarter en boommarter kunnen niet uitgesloten worden binnen het plangebied.

Figuur 9: Foto opname van bunzing.

Figuur 10: Foto opnames van steenmarter.

Figuur 11: Foto opname van boommarter.

4.5 Hazelworm

Hazelworm is gedurende het onderzoek niet waargenomen. Aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied kan logischerwijs uitgesloten worden.

4.6 Boomvalk, buizerd, sperwer, havik en wespendif

Gedurende het onderzoek zijn boomvalk, sperwer, havik en wespendif niet aangetroffen. Buizerd is eenmalig waargenomen buiten het plangebied, maar vertoonde geen nest-indicerend gedrag. Nesten van deze soorten kunnen logischerwijs binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden worden uitgesloten.

4.7 Steenuil en ransuil

Tijdens het onderzoek is ransuil niet waargenomen, waardoor aanwezigheid van nesten van deze soort uitgesloten kunnen worden. Een volwassen steenuil is tijdens beide onderzoeksrondes gehoord op meer dan 150 meter ten westen van het plangebied, waarbij het individu reageerde op de afgespeelde roepen. Tijdens de tweede onderzoeksrunde is het individu op het afgespeelde geluid afgekomen, waarbij het individu vanaf een boerderij ten westen van het plangebied kwam aangevlogen, zie figuur 12. Hieruit kan met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid geconcludeerd worden dat het nest van dit individu zich bevindt op het terrein van de boerderij ten westen van het plangebied, en dat het plangebied zelf nog behoort tot het territorium. Omdat het nest zich bevindt buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, is het niet noodzakelijk om een vergunning aan te vragen voor steensuil.

Figuur 12: Inschatting locatie terugroepend individu steenuil

4.8 Grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder

Op 29 januari 2025 heeft een veldbezoek plaatsgevonden waarmee er met een boot naar het eiland is gevaren. Echter is vastgesteld dat de bomen en struiken die op het eiland gerooid worden of anderszijds worden aangetast door de werkzaamheden, niet bestaan uit waardplanten van deze soorten (het gaat hierbij voornamelijk om Amerikaanse vogelkers, berk, en braam).

Tijdens het veldbezoek van 2 juli 2025 zijn waardplanten van grote vos, grote weerschijnpage, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder. De resultaten hiervan zijn schematisch weergegeven in figuur 13.

Figuur 13: Inventarisatie waardplanten van beschermde insectensoorten binnen het plangebied

Binnen het plangebied zijn enkele waardplanten aangetroffen van grote vos (zoete kers, ratelpopulier en wilg), grote weerschijnvlinder (wilgensoorten) en kleine ijsvogelvlinder (kamperfoelie). Er zijn geen waardplanten aangetroffen van de iepenpage (iep), waardoor deze soort logischerwijs uitgesloten kan worden in het plangebied.

Grote vos

Zoals in figuur 11 te zien is, zijn er meerdere locaties binnen het plangebied waar ratelpopulier groeit. Dit betreft enkel zaailingen en geen volwassen bomen (zie figuur 14). Grote vos staat erom bekend dat zij haar eitjes legt in de toppen van hoge, vrijstaande bomen. De zaailingen in het plangebied zijn hierdoor uit te sluiten als bruikbare waardplant voor deze soort. Er is één zoete kers aangetroffen naast het kavelpad; deze groeit buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden en zal niet aangetast worden. Op het eiland en rondom de vijver staan enkele wilgen, deze zijn enkele jaren oud maar niet hoog (2-3m) en staan dicht op elkaar en op andere bomen. Hierdoor zijn ook deze wilgen uit te sluiten als bruikbare waardplanten voor grote vos. Hierdoor is de soort logischerwijs uitgesloten binnen het plangebied en zorgt het rooien van deze jonge bomen en de zaailingen van populier niet voor een overtreding met betrekking tot deze soort.

Figuur 14: Afbeelding van de zaailingen van ratelpopulier binnen het plangebied

Grote weerschijnvlinder

Op het eiland en rondom de vijver staan enkele wilgen, deze zijn enkele jaren oud maar niet hoog en staan dicht op elkaar en op andere bomen. Grote weerschijnvlinder staat erom bekend dat zij haar eitjes afzet in de toppen van 4 tot 5 meter hoge bomen. De wilgen binnen het plangebied bereiken deze hoogte niet (2-3m), waardoor ze ongeschikt zijn als waardplant voor deze soort. Hierdoor kan de soort worden uitgesloten binnen het plangebied en is een vergunning aanvragen voor grote weerschijnvlinder niet noodzakelijk.

Kleine ijsvogelvlinder

Door het plangebied verspreid zijn enkele groeiplaatsen aanwezig van kamperfoelie, zie figuur 13. Alle groeiplaatsen liggen buiten de aan te leggen paden. Enkel de groeiplaats bij de westelijke doorgang naar het plangebied ligt mogelijk binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Indien er kamperfoelie gerooid wordt, zal dit gebeuren buiten de kwetsbare periode van kleine ijsvogelvlinder, welke loopt van 15 april - 1 augustus. Hiermee worden overtredingen voorkomen en is een vergunning aanvragen voor kleine ijsvogelvlinder niet noodzakelijk.

4.9 Effecten op beschermde soorten

Hieronder wordt per onderzoek uiteengezet wat de (mogelijke) effecten zijn op de soorten. Zie voor een overzicht van de effecten en overtredingen per soort tabel 12.

Dennenorchis

Dennenorchis is niet aangetroffen in het plangebied. Effecten op deze soort kunnen uitgesloten worden.

Eekhoorn

Eekhoorn is aangetroffen tijdens het cameraval onderzoek. Er kan niet uitgesloten worden dat eekhoorn gebruik maakt van het plangebied. Ook maakt eekhoorn in zeer zeldzame gevallen gebruik van oude eksternesten als verblijfplaats. De bomen met deze nesten gaan echter niet verloren door de werkzaamheden, tevens gaat er geen leefgebied verloren. Het verstoren van de nesten door de werkzaamheden (geluid, trillingen) is beperkt en enkel tijdelijk en zorgt er niet voor dat eekhoorn permanent het nest of het gebied zal verlaten. Tijdens de werkzaamheden heeft eekhoorn voldoende uitwijkmogelijkheden in de omliggende bospercelen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de geplande ingrepen geen negatief effect hebben op eekhoorn, waardoor het niet noodzakelijk is een vergunning aan te vragen voor deze soort. Er dient echter wel rekening te worden gehouden met eekhoorn in het kader van de zorgplicht.

Grote bosmuis

Grote bosmuis is door het gehele plangebied aangetroffen. Indien de structuren waar grote bosmuis gebruik van maakt, verwijderd of beschadigd worden bij de ingreep, heeft de geplande ingreep een direct negatief effect op grote bosmuis. Handelingen die schade kunnen veroorzaken voor deze soort zijn bijvoorbeeld het verwijderen van bosschages, begroeiing zoals varens, en takkenhopen of holle boomstronken, doordat hierdoor individuen gedood kunnen worden, vaste rust- en verblijfplaatsen verloren kunnen gaan, en het leefgebied in kwaliteit kan verslechteren. Ook graafwerkzaamheden kunnen zorgen voor het doden van individuen en het vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen. Een vergunning aanvragen en mitigeren en compenseren voor deze soort is noodzakelijk. Indien mogelijk dient er buiten de kwetsbare periode van deze soort (maart - oktober) gewerkt te worden.

Steenmarter, boommarter en kleine marterachtigen

Wezel en hermelijn zijn niet waargenomen in het plangebied, waardoor vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van deze soorten logischerwijs uitgesloten kunnen worden. Wel is bunzing eenmalig waargenomen en zijn steenmarter en boommarter vastgelegd binnen het plangebied. Vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soorten kunnen hierdoor logischerwijs niet uitgesloten worden. Voor bunzing en steenmarter kunnen de verblijfplaatsen zich bevinden in de takkenrillen en het struikgewas binnen het plangebied. De takkenrillen zullen niet aangetast worden, echter zal er wel op meerdere locaties binnen het plangebied struikgewas gerooid worden waardoor verblijfplaatsen mogelijk minder aantrekkelijk worden voor bunzing en steenmarter. Dit valt onder aantasting en/of vernietiging van verblijfplaatsen, waardoor een vergunning aanvragen voor deze soorten noodzakelijk is en mitigatie en compensatie gerealiseerd moet worden. Aangezien zowel steenmarter als bunzing individuen grote territoria hebben waarin zich meerdere rust- en verblijfplaatsen op relatief grote afstanden van elkaar bevinden, en de soorten zeer territoriaal zijn naar soortgenoten, kan geconcludeerd worden dat het in het plangebied gaat om een deel van één territorium van steenmarter en een deel van één territorium van bunzing. Op basis van expert judgment is de schatting gemaakt dat het gaat om het verlies van maximaal 1 verblijfplaats van steenmarter en maximaal 1 verblijfplaats van bunzing bij het rooien van het struikgewas. Indien mogelijk dient er buiten de kwetsbare periode van deze soorten (bunzing: maart - augustus, steenmarter: maart - juli) gewerkt te worden.

Met betrekking tot boommarter staan er meerdere geschikte bomen die een functie kunnen dienen als verblijfplaats voor boommarter, zowel binnen als direct buiten het plangebied. Deze bomen worden echter niet gekapt en de versturende werking van de werkzaamheden (geluid, trillingen) zal beperkt en tijdelijk zijn. Gedurende de werkzaamheden heeft boommarter voldoende uitwijkmogelijkheden in de omliggende

bospercelen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de geplande ingrepen geen negatief effect hebben op boommarter, waardoor het niet noodzakelijk is een vergunning aan te vragen voor deze soort. Er dient echter wel rekening te worden gehouden met boommarter in het kader van de zorgplicht. Indien mogelijk dient er buiten de kwetsbare periode van deze soort (april - mei) gewerkt te worden.

Hazelworm

Hazelworm is gedurende het onderzoek niet aangetroffen in het plangebied. Effecten op deze soort kunnen uitgesloten worden.

Boomvalk, buizerd, sperwer, havik en wespandief

Gedurende het onderzoek zijn geen nesten van boomvalk, buizerd, sperwer, havik of wespandief aangetroffen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Effecten op deze soorten kunnen uitgesloten worden.

Steenuil en ransuil

Gedurende het onderzoek zijn geen individuen van ransuil waargenomen. Steenuil is tijdens het onderzoek aangetroffen op meer dan 150 meter buiten het plangebied. Het waargenomen individu bezit geen nest binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden, waardoor effecten op zowel ransuil als steenuil uitgesloten kunnen worden.

Grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage en kleine ijsvogelvlinder

Uit de habitatanalyse blijkt dat de voorgenomen werkzaamheden geen effect zullen hebben op waardplanten van grote vos, grote weerschijnvlinder en iepenpage. De werkzaamheden hebben mogelijk effect op waardplanten van kleine ijsvogelvlinder. Indien kamperfoelie gerooit wordt, zal dit gebeuren buiten de kwetsbare periode van kleine ijsvogelvlinder (15 april - 1 augustus), waardoor overtredingen van de Omgevingswet worden voorkomen. Het is niet noodzakelijk om een vergunning aan te vragen voor deze soorten.

4.10 Kans op overtreding

In het plangebied en de invloedssfeer van de voorgenomen activiteiten is er tot nu toe één soort aangetroffen, namelijk grote bosmuis. Aangezien deze soort binnen het projectgebied is aangetroffen en een directe nadelig effect van de voorgenomen ingreep gaan ondervinden, is het aanvragen van een omgevingsvergunning noodzakelijk als er niet gewerkt kan worden met een gedragscode.

De ingreep betreft een Flora- en Fauna-activiteit en is vanwege het verrichten van verscheidene schadelijke handelingen zoals aangegeven in tabel 12 vergunningsplichtig volgens art. 5.1 (lid 2, onder g) Omgevingswet.

Een vergunningsaanvraag voor een Flora- en fauna-activiteit wordt getoetst aan de hand van beoordelingsregels in het Bkl. Met betrekking tot een aanvraag voor grote bosmuis staan de beoordelingsregels in artikel 8.74l Bkl. Kort samengevat moet worden aangetoond:

- 1) dat er geen sprake is van een andere bevredigende oplossing voor het project die kan leiden tot het voorkomen of beperken van de schadelijke handelingen voor de aangevraagde soorten,
- 2) dat er sprake is van een in de wet genoemd belang;
- 3) dat er geen sprake is van een verslechtering van de staat van instandhouding van de aangevraagde soorten.

De toetsing aan de beoordelingsregels dient te worden uitgevoerd in een activiteitenplan dat als bijlage dient bij de aanvraag voor een omgevingsvergunning.

Daarnaast geldt de zorgplicht die stelt dat effecten redelijkerwijs zoveel mogelijk moeten worden voorkomen, beperkt of ongedaan moeten worden gemaakt. De specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal) vraagt om nadelige gevolgen op in het wild levende dieren en planten te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. Met name

wordt genoemd het in beeld brengen en maatregelen nemen ten behoeve van in NL van nature voorkomende Vrl art. 4.2 en bijlage 1- soorten, Rode Lijst-soorten, Hrl bijlage II, IV en V soorten, en de nationaal beschermde soorten (bijlage IX Bal).

De zorgplicht kan worden aangehouden door specifieke voorzorgsmaatregelen (zie paragraaf 4.6). Op de soorten met een jaarrond beschermd nest na zijn de eventueel in gebruik zijnde nesten en rustplaatsen van vogels buiten de gebruiksperiode niet beschermd. Gedurende de gebruiksperiode geldt een algeheel verbod op het beschadigen en vernielen van nesten en rustplaatsen en het zodanig verstoren van deze plaatsen dat dit ten koste gaat van de functionaliteit (art. 11.37, lid 1, onder b Bal). Er is geen wettelijk vastgestelde periode als gebruiksperiode. Voor de wet is er sprake van een gebruiksperiode als er sprake is van een broedgeval of rustende vogel. Zonder het treffen van maatregelen kunnen verbodsbepalingen worden overtreden. Door het treffen van algemene voorzorgsmaatregelen kan overtreding worden voorkomen (zie paragraaf 4.6).

4.11 Algemene zorgplicht

Vanwege de zorgplicht (art. 11.27 Bal) wordt aanbevolen de volgende maatregelen te nemen om effecten op vrijgestelde beschermde soorten en in de invloedsfeer voorkomende bedreigde soorten te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. Dit is vooral van invloed op: amfibieën, vissen, vleermuizen en insecten (afhankelijk van de schaal van de ingreep):

- Werken buiten kwetsbare perioden: de meeste soorten planten zich voort in de periode vanaf maart tot en met juli. Ook de zaadzetting van de meeste bedreigde plantensoorten vinden plaats in deze periode. Als de werkzaamheden buiten deze periode worden uitgevoerd kunnen de meeste soorten zich voortplanten, waardoor de effecten op de lokale populaties minder groot zijn; (wel letten op andere maatregelen en eventuele kwetsbare winterperiode)
- Dieren de gelegenheid geven te vluchten: door één richting uit te werken, hebben mobiele diersoorten de tijd en ruimte om de versturende werkzaamheden te ontvluchten.
- Ongeschikt maken biotopen: door vegetatie zeer kort te maaien voorafgaand aan de werkzaamheden, zullen mobiele diersoorten het werkgebied verlaten en zullen zij geschikte biotopen in de omgeving opzoeken. Daardoor kan doden en verwonden worden voorkomen.
- Verplaatsen immobiele soorten: bedreigde plantensoorten van de Rode Lijst kunnen in sommige gevallen worden verplaatst na zaadzetting naar buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. Ook minder mobiele soorten, zoals amfibieën of vissen, kunnen worden verplaatst naar geschikte biotopen elders. Een ecologisch deskundige kan bepalen hoe, wanneer en waarheen de soorten moeten worden verplaatst.
- Bij het dempen van wateren, moet er 1 kant op worden gewerkt en mag er niet worden gewerkt bij watertemperaturen onder de 5°C.
- Er mag geen lichtverstoring optreden op de omliggende omgeving, het liefst dient er gewerkt te worden tussen zonsopgang en zonsondergang. En als er verlichting dient te worden geplaatst moet de worden afgeschermd met een kap om uitstraling te voorkomen.

Dit zijn algemene voorzorgsmaatregelen die wij aanbevelen. Let wel, dit zijn geen verplichte maatregelen om overtredingen te voorkomen, maar aanbevolen maatregelen ter invulling van de zorgplicht. Wanneer de complete schaal van de ingreep, en daarbij komende overtredingen, volledig bekend is, wordt bepaald welke maatregelen het meest geschikt zijn.

4.12 Noodzaak aanvraag omgevingsvergunning beschermde soorten en verbodsbepalingen

De geplande werkzaamheden resulteren direct in het vernietigen van verblijfplaatsen van grote bosmuis, 1 verblijfplaats van bunzing en 1 verblijfplaats van steenmarter. Dit is een overtreding van de Omgevingswet. Er moet dan ook voor dit project een omgevingsvergunning worden aangevraagd bij provincie Gelderland indien er geen toepasbare en geldige gedragscode beschikbaar is.

5 Conclusie + aanbeveling

Uit de resultaten van het onderzoek komt naar voren dat binnen de invloedsfeer van de voorgenomen ingreep er een directe invloed plaats gaat vinden op grote bosmuis, bunzing en steenmarter. Hier is volgens art. 5.1 (lid 2, onder g) van de Omgevingswet een omgevingsvergunning voor nodig indien er niet via een gedragscode gewerkt kan worden. Van das is reeds bekend dat deze aanwezig is en een vaste verblijfplaats (burcht) heeft binnen het projectgebied en hier ook actief gebruik van maakt (zie notitie NIRP20240145 en NIRP20240167 van NatuurInclusief B.V., 2024 b en c). Onderzoek naar de geschiktheid van holtes in de te kappen bomen voor boombewonende vleermuizen is reeds uitgevoerd, hiervoor kunt u document NIRP20240191 raadplegen (NatuurInclusief, 2024d). De werkzaamheden zullen geen invloed hebben op das of boombewonende vleermuizen.

Literatuur

- NatuurInclusief B.V. (2024a) Quicksan Eendenkooi te Kring van Dorth (NIRP20240148). Borculo.
- NatuurInclusief B.V. (2024b) Notitie boomholte insectie Eendenkooi te Kring van Dorth (NIRP20240191). Borculo.
- NatuurInclusief B.V. (2024c) Notitie Dassenburcht Eendenkooi te Kring van Dorth (NIRP20240145). Borculo.
- NatuurInclusief B.V. (2024d) Notitie herstelwerkzaamheden dassenburcht Eendenkooi te Kring van Dorth (NIRP20240167). Borculo.
- NatuurInclusief B.V. (2024e) Notitie boomholte inspectie Eendenkooi te Kring van Dorth (NIRP20240191). Borculo.
- Netwerk Groene Bureaus (2017). Soorteninventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming. [pdf-document]. Versie juli 2017
- Zoogdiervereniging (2007). Handleiding inventarisatie Noordse woelmuis m.b.v. inloopvallen. Zoogdiervereniging, Arnhem.

Soortinformatie:

<https://bij12.nl/kennisdocumenten/>
<http://zoogdiervereniging.nl/>
<http://vlindernet.nl/>
<http://sovon.nl/>

Bijlage 1 Wettelijk kader

Omgevingswet

Vanaf 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. De Omgevingswet vervangt 26 wetten, waaronder de wet natuurbescherming. De bevoegdheid ligt grotendeels bij de provincies. Zij zijn verantwoordelijk voor de toetsing van werkzaamheden en activiteiten bij bijvoorbeeld Natura 2000-gebieden (de gebiedsbeschermingsbepalingen) en dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid is het Rijk (Minister van LNV of Minister voor Natuur&Stikstof) bevoegd gezag.

De natuurbescherming onder de Omgevingswet is onder te verdelen in verschillende onderdelen: de bescherming van natuurgebieden en landschappen (Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland (NNN), bijzonder nationale natuurgebieden, bijzonder provinciale natuurgebieden, bijzonder provinciale landschappen), de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Bescherming van natuurgebieden en landschappen

Bescherming van Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden in Nederland zijn onderdeel van een Europees netwerk aan natuurgebieden waar belangrijke flora & fauna en habitattypen duurzaam beschermd worden. Zij bestaan uit de verschillende Speciale Beschermingszones die moesten worden aangewezen vanwege de verplichtingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Al deze gebieden zijn belangrijk om de Europese biodiversiteit van soorten, habitats en leefgebieden te waarborgen. De in Nederland aangewezen Natura 2000-gebieden worden beschermd onder de Omgevingswet, voorheen onder de Wet natuurbescherming. In Nederland zijn er 162 natuurgebieden aangewezen als Natura 2000-gebieden. Voor ieder Natura 2000-gebied zijn er een instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor specifieke habitattypen en fauna in het aanwijzingsbesluit. De instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd in termen van behoud/uitbreiding van de omvang van het habitatype of leefgebied en behoud/verbetering van de kwaliteit van het habitatype of het leefgebied. Bij vogels is vaak ook een doelaantal opgenomen voor het aantal broedparen of aantal vogels (bij overwinterende soorten). Dit aantal zegt ook vooral iets over de benodigde draagkracht van het Natura 2000-gebied als broed- of rustgebied voor het doelaantal. Bij soorten is vaak ook een doelstelling voor de populatie opgenomen, in termen van behoud of uitbreiding. In het Natura 2000-beheerplan per Natura 2000-gebied (soms geclusterd, zoals het Natura 2000-beheerplan voor de Voordelta) worden de instandhoudingsdoelen in ruimte en tijd uitgewerkt. Deze vormt dan ook een belangrijk onderdeel van de toetsing van negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden. Zie voor een overzicht van alle Europese Natura 2000-gebieden de Natura 2000 viewer: <https://natura2000.eea.europa.eu/> Meer info over de doelstellingen per gebied, is te vinden op de website www.natura2000.nl.

Zodra een gebied is aangewezen, dient voor alle projecten die het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen (een significant gevolg) een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Plannen mogen alleen worden vastgesteld als er geen sprake is van een kans op een significant gevolg. Dit geldt niet alleen voor projecten of plannen binnen deze beschermde gebieden, maar ook voor ingrepen daarbuiten als deze een extern (negatief) effect hebben op de instandhoudingsdoelen. Om het effect van een project of plan in beeld te brengen, dient eerst een voortoets te worden uitgevoerd. Als een kans op een significant gevolg niet kan worden uitgesloten, is er met betrekking tot een project sprake van een 'Natura 2000-activiteit'.¹ Wat exact de gevolgen zijn en of een significant gevolg door mitigatie kan worden voorkomen, moet worden onderzocht in een Passende beoordeling (artikel 16.53c, eerste lid Ow). Als een significant gevolg niet kan worden voorkomen, dan dient een zogeheten 'ADC-toets' te worden uitgevoerd waarin in achtereenvolgende volgorde moet worden

¹ Een 'Natura 2000-activiteit' is volgens de definitie van het begrip zoals uitgewerkt in de bijlage bij artikel 1.1 Omgevingswet een: 'activiteit, inhoudende het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied'.

beoordeeld of er geen sprake is van een Alternatief, of er sprake is van een Dwingende reden van groot openbaar belang en of de significante gevolgen vooraf kunnen worden gecompenseerd (artikel 8.74b, lid 2 Bkl). Een Natura 2000-activiteit is vergunningplichtig (art. 5.1, lid 1 Ow), tenzij er sprake is van een ‘vergunningsvrij geval’ (art. 11.16 t/m 11.21 Bal). De vergunning kan en wordt alleen afgegeven als blijkt dat significante gevolgen door mitigatie kunnen worden voorkomen of als aan de ADC-criteria kan worden voldaan. Activiteiten die nodig zijn voor het beheer van Natura 2000-gebieden (om de doelstellingen te kunnen halen) of geen significante gevolgen hebben, vallen niet onder de regels voor een Natura 2000-activiteit.

Een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd via [het DSO](#).² In de regel is de provincie of het Rijk (N&S) het bevoegd gezag indien een enkelvoudige aanvraag wordt ingediend voor een Natura 2000-activiteit. Bij een omgevingsvergunning voor meerdere type activiteiten (een meervoudige aanvraag) is de gemeente veelal het bevoegd gezag, afhankelijk van de aangevraagde type activiteiten.

Naast een vergunningplicht bij een kans op significante gevolgen, dient altijd rekening te worden gehouden met de specifieke zorgplicht voor Natura 2000-gebieden en bijzonder nationale natuurgebieden (artikel 11.6 Bal). Iedereen die activiteiten uitvoert die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. Er moet worden nagegaan of nadelige gevolgen op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden uitgesloten. Als nadelige gevolgen niet te voorkomen zijn, dan verplicht de specifieke zorgplicht om met betrekking tot deze gevolgen passende preventieve maatregelen te nemen, of, als dit niet gaat, om passende herstelmaatregelen te treffen.

Een stroomschema voor de toetsing van projecten en plannen aan de regels voor Natura 2000-gebieden is te vinden onder [deze link](#).³

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het doel van de NNN is om bij te dragen aan het behoud of herstel van de biodiversiteit die van nature in Nederland in het wild voorkomen.

Aanwijzing en begrenzing

De aanwijzing van het NNN is geregeld in de Omgevingsverordening. De instructieregels voor de aanwijzing, begrenzing en de reikwijdte van het NNN zijn opgenomen in artikel 7.5 en artikel 7.6 Bkl. In de Omgevingsverordening zijn (instructie)regels gesteld voor Omgevingsplannen van gemeenten en projectbesluiten. Deze regels zijn gesteld in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

Wezenlijke kenmerken en waarden

De wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN worden vastgesteld per Omgevingsverordening door de provincie conform artikel 7.7 Bkl. In de Omgevingsverordening is daartoe een natuurbeheerplan vastgesteld waar in de regel de bestaande natuurwaarden en het ambitieniveau zijn aangegeven middels natuurbeheertypen. Daarnaast heeft de provincie zelf de ruimte om te bepalen of zij ook potentiële natuurwaarden (en de daarvoor vereiste bodem- en watercondities) meenemen in de definiëring van de wezenlijke kenmerken en waarden (art. 7.7, 2e lid Bkl).

Beschermingsregime

² <https://omgevingswet.overheid.nl/home>

³ <https://www.natuurinclusief.nl/wp-content/uploads/Stroomschema-toetsing-gebiedsbescherming-Ow-1.pdf>

Het beschermingsregime voor het NNN is uitgewerkt in art. 7.8, 2e lid Bkl, dat een instructie-regel betreft voor uitwerking van het beschermingsregime in de Omgevingsverordeningen van provincies:

“De regels verzekeren in ieder geval dat de kwaliteit en oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland niet achteruitgaan, dat de samenhang tussen de gebieden van het natuurnetwerk wordt behouden en dat, als binnen het natuurnetwerk activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het natuur-netwerk, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven.”

De daadwerkelijke mate van bescherming van de NNN hangt erg af van de uitwerking van de regels in de provinciale Omgevingsverordeningen. Een deel van de nieuwe Omgevingsverordeningen van provincies zijn (vooral nog) beleidsneutraal en komen overeen met het beschermingsregime conform het voormalige Barro ('nee, tenzij'-principe aan de hand van zogeheten ADC-criteria), een ander deel heeft echter de regels geconformeerd aan de regels in de Ow. Of nieuwe of gewijzigde Omgevingsverordeningen na het loslaten van een beleidsneutrale overgang een ander beschermingsregime zullen bevatten, zal de toekomst uitwijzen.

Meer informatie over de ligging van het NNN en het geldende natuurbeheerplan met de huidige staat en het ambitieniveau van het NNN, is te vinden op de [Informatiekaart Natuur](#).

Bijzondere natuurgebieden en landschappen

Het Rijk kan op basis van artikel 2.44, lid 2 Ow zogeheten bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De bijzondere nationale natuurgebieden kunnen worden aangewezen vooruitlopend op de aanwijzing of begrenzing als Natura 2000-gebied, bijvoorbeeld als het gaat om compensatie voor handelingen die leiden tot een significant gevolg of als het gaat om gebieden die nodig zijn om de doelstellingen van de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn te bereiken (art. 3.63 Bkl). Daarnaast kan het Rijk ook bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen als de bescherming van het gebied nodig is voor de instandhouding of herstel van biotopen en leefgebieden van in Nederland van nature in het wild voorkomende soorten genoemd in bijlage I Vogelrichtlijn of Bijlage I, II, IV of V Habitatrichtlijn. In die gevallen bevat het aanwijzingsbesluit instandhoudingsdoelstellingen (art. 3.64 Bkl). Het ministerie van LNV heeft de taak zorg te dragen dat de maatregelen worden getroffen voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen van deze type natuurgebieden (art. 2.19, lid 5 Ow), tenzij Gedeputeerde Staten is aangewezen om deze taak uit te voeren (art. 2.18, lid 1, onder g, 2°, tweede streepje Ow). Voor de bescherming van bijzondere nationale natuurgebieden geldt, naast een mogelijke toegangsbeperking, de specifieke zorgplicht zoals genoemd in art. 11.6 Bal (zie hiervoor).

De provincies kunnen zogeheten bijzondere provinciale natuurgebieden of bijzondere provinciale landschappen aanwijzen (art. 2.44, lid 5 Ow). Niet iedere provincie hanteert dezelfde juridische bescherming. Sommige hanteren alleen een predicaat (voorbeeld: Midden-Delfland in Zuid-Holland), anderen hanteren een soort ADC-criteria ('nee, tenzij'-principe, voorbeeld: Overcingel in Drenthe) en daarmee juridische beschermingsregime naast NNN en Natura 2000. De vigerende regels staan in de provinciale Omgevingsverordeningen.

Bescherming van soorten

Een 'flora- en fauna-activiteit' is volgens de definitie van het begrip zoals uitgewerkt in de bijlage bij art. 1.1 Omgevingswet een:

'activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten'

Anders dan bij een 'Natura 2000-activiteit', waarvan pas sprake is als een activiteit leidt tot een kans op significante gevolgen op beschermd Natura 2000-gebieden (zie hiervoor), is er al sprake van een 'flora- en fauna-activiteit' als het een mogelijk gevolg heeft voor één van nature in het wild levend dier of plant, ongeacht of deze soort beschermd is volgens de Omgevingswet. Doordat in de definitie wordt verwezen naar 'van nature' in het wild levende soorten, gaat de definitie niet op voor niet-van nature voorkomende soorten. Met andere woorden, de regels voor flora- en fauna-activiteiten gelden niet voor soorten die buiten het natuurlijk verspreidingsgebied voorkomen of exoten, tenzij specifiek vermeld.

Als er sprake is van een flora- en fauna-activiteit, dient er rekening te worden gehouden met de regels in art. 11.27 Bal (specifieke zorgplicht), art. 11.28 Bal (voorkomen onnodig lijden dieren) en de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal (vergunningplicht bij schadelijke handelingen, regels vergunningsvrije gevallen). Hoewel de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal alleen betrekking hebben op de bij wet beschermde soorten, gelden de artikelen 11.27 en 11.28 ook met betrekking tot de niet-beschermde soorten.

Specifieke zorgplicht flora en fauna

In het Bal is een specifieke zorgplicht opgenomen voor onder meer alle ‘flora- en fauna-activiteiten’ die, zoals hiervoor aangegeven, vrijwel alle ruimtelijke activiteiten betreft. Deze specifieke zorgplicht komt in de plaats van de algemene zorgplicht die in de Omgevingswet staat (Afdeling 1.3 Ow). Iedereen die een flora- en fauna-activiteit uitvoert, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. Met betrekking tot de reikwijdte van de zorgplicht is voor flora- en fauna-activiteiten aangegeven dat deze plicht in ieder geval inhoudt dat moet worden nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid van een aantal type soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn. Deze soorten betreffen in Nederland van nature voorkomende:

- Vogelrichtlijn-soorten zoals genoemd in bijlage I Vrl en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, 2e lid Vrl;
- Habitatrichtlijn-soorten als opgenomen in bijlage II, IV en V Hrl;
- nationaal beschermde soorten (bijlage IX Bal);
- dieren of planten die staan opgenomen op de Rode Lijsten;
- voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats.

Als deze aanwijzingen er zijn, moet worden vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten. Zijn nadelige gevolgen niet uit te sluiten, dan wordt gevraagd om na te gaan welke nadelige gevolgen kunnen optreden en passende preventieve maatregelen te nemen, de activiteit te staken, of, als dat niet kan, passende herstelmaatregelen te nemen. Verder wordt er ook gevraagd om tijdens en na het verrichten van de activiteit na te gaan of de getroffen passende preventieve maatregelen de beoogde effecten hebben.

De zorgplicht geldt altijd voor alle in het wild levende soorten, ongeacht een eventueel van toepassing zijnde vrijstelling, gedragscode of vergunning. De zorgplicht voor soorten is bovendien niet beperkt tot de dieren en planten zelf, maar ook tot de directe leefomgeving van de soorten. Dat betreft voor dieren de foerageergebieden, rust en vaste verblijfplaatsen en plaatsen voor het grootbrengen van de jongen.

Beschermingsregimes soorten

Er zijn in de basis van de Omgevingswet 3 soortenbeschermingsregimes van toepassing:

- § 11.2.2 Bal: omgevingsvergunning soorten conform de Vogelrichtlijn;
- § 11.2.3 Bal: omgevingsvergunning soorten conform de Habitatrichtlijn;
- § 11.2.4 Bal: omgevingsvergunning andere soorten volgens eigen Nederlandse regels.

De beschermingsregimes en bijbehorende verbodsbepalingen zijn hieronder nader toegelicht.

Beschermingsregime Vogelrichtlijn

Hieronder vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Schadelijke handelingen die niet mogen worden verricht zonder een geldige omgevingsvergunning (art. 11.37 Bal) zijn:

- a) het opzettelijk doden of opzettelijk vangen van van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in art. 1 Vrl;
- b) het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels, of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels;
- c) het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels;
- d) het opzettelijk storen van vogels onder a, als het storen van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort (artikel 11.37, lid 3 Bal);

De schadelijke handelingen met betrekking tot nesten en rustplaatsen hebben in de regel alleen betrekking op nesten en rustplaatsen die in gebruik zijn. Onder de bescherming van deze plaatsen worden ook de essentiële onderdelen van het leefgebied verstaan die nodig zijn om het nest of rustplaats ecologisch gezien te laten functioneren. De schadelijke handelingen gelden niet als de nesten en rustplaatsen niet meer in gebruik zijn. Voor enkele soorten die ieder jaar terug keren naar hetzelfde nest of van het nest afhankelijk zijn geldt dat deze jaarrond beschermd zijn. Welke soorten dit zijn, hangt af van de lijst vogels met jaarrond beschermde nesten die het betreffende bevoegd gezag hanteert. Een overzicht is te vinden in de [Lijst beschermde soorten](#).⁴

Onder bepaalde voorwaarden mogen de schadelijke handelingen wel uitgevoerd worden. Er is dan een omgevingsvergunning of vrijstelling nodig. Er zijn vrijstellingen vastgesteld per provinciale omgevingsverordening of ministeriële regeling. Daarnaast geldt er een vrijstelling als aantoonbaar wordt gewerkt conform een toepasbare en een door de Minister van LNV aangewezen gedragscode. Gelden er geen vrijstellingen, dan is een omgevingsvergunning nodig om schadelijke handelingen te mogen verrichten.

Een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd via het DSO. In de regel is de provincie of het Rijk (N&S) het bevoegd gezag indien een enkelvoudige aanvraag wordt ingediend voor een Flora- en fauna-activiteit. Bij een omgevingsvergunning voor meerdere type activiteiten (een meervoudige aanvraag) is de gemeente veelal het bevoegd gezag, afhankelijk van de aangevraagde type activiteiten.

Een omgevingsvergunning kan verkregen worden als er wordt voldaan aan de volgende criteria (art. 8.74j, lid 1 Bkl):

- a. er geen andere bevredigende oplossing dan het verrichten van de activiteit bestaat;
- b. de activiteit nodig is:
 - in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora of fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan; en
- c. als de activiteit niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van deze soort.

Beschermingsregime Habitatrichtlijn

Soorten die staan in de Habitatrichtlijn bijlage IV, het Verdrag van Bern bijlage I en II en bijlage I van het Verdrag van Bonn. Schadelijke handelingen die niet mogen worden verricht zonder een geldige omgevingsvergunning (art. 11.46 Bal) zijn:

- a) het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn (art. 11.46, lid 3 Bal: niet inbegrepen vogels art. 1 Vrl);
- b) het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;
- c) het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;
- d) het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en
- e) het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

⁴ Zie de Lijst beschermde soorten op de website van NatuurInclusief onder Kennisloket (natuurinclusief.nl/kennisloket/).

Belangrijke noot is dat onder de bescherming van voortplantings- en rustplaatsen ook de essentiële onderdelen van het leefgebied worden verstaan die nodig zijn om deze ecologisch gezien te laten functioneren.

Onder bepaalde voorwaarden mogen de schadelijke handelingen wel uitgevoerd worden. Er is dan een omgevingsvergunning of vrijstelling nodig. Er zijn vrijstellingen vastgesteld per provinciale omgevingsverordening of ministeriële regeling. Daarnaast geldt er een vrijstelling als aantoonbaar wordt gewerkt conform een toepasbare en een door de Minister van LNV aangewezen gedragscode. Gelden er geen vrijstellingen, dan is een omgevingsvergunning nodig om schadelijke handelingen te mogen verrichten.

Een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd via het DSO. In de regel is de provincie of het Rijk (N&S) het bevoegd gezag indien een enkelvoudige aanvraag wordt ingediend voor een Flora- en fauna-activiteit. Bij een omgevingsvergunning voor meerdere type activiteiten (een meervoudige aanvraag) is de gemeente veelal het bevoegd gezag, afhankelijk van de aangevraagde type activiteiten.

Een omgevingsvergunning kan verkregen worden als er wordt voldaan aan de volgende criteria (art. 8.74k, lid 1 Bkl):

- a. er geen andere bevredigende oplossing voor het verrichten van de activiteit bestaat;
- b. de activiteit nodig is:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - voor het voorkomen van ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daarvoor benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de omgevingsvergunning vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, respectievelijk een beperkt bij de omgevingsvergunning vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben; en
- c. de activiteit geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beschermingsregime andere beschermde soorten

Dit zijn de soorten die genoemd worden in de bijlage IX van het Bal. Onder dit beschermingsregime staan de schadelijke handelingen die niet mogen worden verricht zonder een geldige omgevingsvergunning (art. 11.54 Bal):

- a) het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX Bal, onder A;
- b) het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a; en
- c) het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX Bal, onder B.

Voor deze soorten gelden in principe dezelfde vrijstellings- en vergunningscriteria als bij het beschermingsregime Habitatrichtlijn, maar zijn er een groot aantal aanvullende wettelijke belangen opgenomen om vrijstelling of vergunning te kunnen verlenen (artikel 8.74l, lid 1 Bkl). Provincies hebben de bevoegdheid om bij Omgevingsverordening vrijstelling te verlenen voor andere beschermde soorten. Er is dan geen sprake van een vergunningplicht voor werkzaamheden. Wel blijven de zorgplichten gelden. De vrijstelling verschilt per provincie

en geldt in het algemeen voornamelijk voor ruimtelijke ingrepen, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik.

De totale [Lijst beschermde soorten](#) is te vinden op de website van NatuurInclusief B.V.⁵

In hele specifieke gevallen zijn bepaalde handelingen bij wet uitgezonderd van de vergunningplicht voor het verrichten van schadelijke handelingen die hiervoor zijn genoemd. Deze gevallen zijn niet in dit beknopte overzicht opgenomen, voor zover niet relevant voor deze toetsing.

Bescherming van Houtopstanden

Bossen (houtopstanden) en bomenrijen die buiten de bebouwde kom staan, zijn in principe beschermd volgens de regels in de Omgevingswet. Het doel van de regels is om het oppervlak bosareaal en bepaalde bomenrijen in stand te houden door een meldplicht van het voornemen tot kap en een herplantplicht. De meldplicht is bedoeld om, indien nodig, belangrijke boskernen te beschermen door een (tijdelijke) kapverbod. De herplantplicht moet zorg dragen dat het areaal of het aantal bomen dat is gekapt, wordt behouden door herplant op de plek waar de bomen zijn gekapt. De bescherming van houtopstanden heeft betrekking op alle houtopstanden vanaf 10 are, en op rijbeplanting van meer dan 20 bomen. Als er sprake is van het geheel óf gedeeltelijk kappen van een houtopstand vanaf 10 are of een bomenrij van meer dan 20 bomen, zijn de regels voor de meldplicht en herplantplicht van toepassing. Dit betekent dat ook als een kleiner oppervlak dan 10 are uit een houtopstand vanaf 10 are groot of als er maar 1 boom wordt gekapt in een bomenrij van meer dan 20 bomen, de meldplicht en herplantplicht geldt. Bepalend voor het toepassen van de regels is daarmee de grootte of lengte van een houtopstand of bomenrij. Dit geldt voor beplantingen buiten de zogeheten 'bebouwingscontour houtkap (zie daarvoor het Omgevingsplan van de betreffende gemeente). Binnen de bebouwingscontour houtkap gelden alleen de plaatselijke regels van de gemeente in het Omgevingsplan.⁶ Op de meldplicht en herplantplicht zijn wel diverse uitzonderingen in de Ow opgenomen, ook zijn er diverse mogelijkheden om van de meldplicht en herplantplicht af te wijken.

Anders dan bij beschermde gebieden en soorten kent de Omgevingswet geen specifieke term voor een activiteit waarbij een houtopstand wordt gekapt. De regels voor de bescherming van houtopstanden en bomenrijen staan opgenomen in Afdeling 11.3 Bal. De regels gelden niet voor:

- Houtopstanden kleiner dan 10 are;
- Bomenrijen bestaande uit 20 bomen of minder;
- Houtopstanden op erven of in tuinen;
- Bomen of struiken voor de teelt van vruchten of noten;
- Windschermen om boomgaarden;
- Kerstbomen niet ouder dan 20 jaar;
- Kweekgoed;
- Uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen of eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- Dunningen;
- Beplantingen van populieren, wilgen, essen of elzen voor productie van biomassa, die tenminste eens in de 10 jaar worden geoogst, bestaan uit minstens 10.000 stoven/ha/be-plantingseenheid en die zijn aangelegd na 1 januari 2013.

De bebouwingscontour houtkap moet worden aangewezen in een omgevingsplan (art. 5.165b Bkl) en is daarin terug te vinden (of een voorloper daarvan, bijv. de bebouwde kom Wet natuurbescherming of bebouwde kom Boswet).

⁵ <https://www.natuurinclusief.nl/kennisloket/>

⁶ Voorheen de Algemene Plaatselijke Verordening, of: APV. Overigens moet worden gezegd dat de plaatselijke regels in het Omgevingsplan ook kunnen gaan over het vellen van houtopstanden of bomen buiten de bebouwingscontour houtkap, bijvoorbeeld met als doel het behoud van cultureel erfgoed, veiligheid, of de gevallen die zijn uitgezonderd van de rijksregels in het Bal.

Specifieke zorgplicht houtopstanden

Nieuw ten opzichte van de Wnb is de specifieke zorgplicht in het Bal (art. 11.116 Bal) die geldt voor het vellen van houtopstanden, het herbeplanten van grond of nadat een houtopstand op een andere manier teniet is gegaan. Zoals hiervoor aangegeven komt de specifieke zorgplicht in de plaats van de algemene zorgplicht die in de Omgevingswet staat. De specifieke zorgplicht voor vellings- en herbeplantingsactiviteiten en handel in en bezit van hout, stelt dat als zo'n activiteit nadelige gevolgen heeft voor de oogmerken voor de regels voor deze activiteiten (art. 11.112 Bal), degene die deze verricht verplicht is om nadelige gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken of achterwege te laten. De oogmerken zoals hiervoor aangegeven zijn de doelstellingen voor de regels over het vellen en herbeplanten van houtopstanden. Deze doelstellingen zijn natuurbescherming, de instandhouding van het bosareaal en het beschermen van landschappelijke waarden. In tegenstelling tot de specifieke zorgplicht met betrekking tot gebieden en soorten, is de specifieke zorgplicht in art. 11.116 Bal niet nader uitgewerkt. Wel is ook deze specifieke zorgplichtbepaling zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk handhaafbaar. Zo kan er bijvoorbeeld beter worden gehandhaafd tegen illegale kap. Om aantoonbaar aan de specifieke zorgplicht te hebben voldaan, is het raadzaam dat de toetsing aan de zorgplichtbepalingen in een rapportage wordt vastgelegd.

Meldplicht en herplantplicht

In het Bal staan de regels voor het vellen en herplant van een houtopstand. Het is verboden om zonder een melding een houtopstand te vellen. De velling moet ten minste 4 weken tot maximaal 1 jaar vooraf worden gemeld (art. 11.126 Bal). Middels een maatwerkvoorschrift in een Omgevingsverordening kan GS een kapverbod opleggen voor de bescherming van bijzondere natuur- of landschappelijke waarden, voor ten hoogste 5 jaar (art. 11.128 Bal).

Als een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, dan geldt een herplantplicht. De opstand moet dan binnen 3 jaar op dezelfde grond op bosbouwkundige wijze worden herbeplant (art. 11.129 Bal). Als de herbeplanting binnen 3 jaar niet is aangeslagen, wordt deze vervangen.

Uitzonderingen of afwijkingen melding- en herplantplicht

De provincie heeft de bevoegdheid om maatwerkvoorschriften op te stellen over de melding- en herplantplicht (art. 11.119 Bal). Op die wijze kan de provincie een vergunning verlenen van deze plichten, zodat kan worden afgeweken van de melding- of herplantplicht waaronder bijvoorbeeld de termijnen voor een melding of herbeplanting. Met een maatwerkvoorschrift kan de provincie ook herbeplanting op andere grond toestaan als de herbeplanting voldoet aan de eisen in de Omgevingsverordening, voor zover de provincie bevoegd gezag is, of als wordt voldaan aan de eisen in art. 11.130, onder b, voor zover de Minister voor N&S bevoegd gezag is. De meldplicht en herplantplicht geldt niet voor het periodiek vellen van griend- of hakhout (art. 11.126, lid 2 en art. 11.129, lid 1 Bal). Verder gelden een aantal uitzonderingen van de meld- en herplantplicht (art. 11.131 Bal) voor vellingen:

- in het kader van instandhoudings- of passende maatregelen om de Natura 2000-doelstellingen te kunnen bereiken;
- ter uitvoering van via een maatwerkvoorschrift of maatwerkregel verplichte preventieve of herstelmaatregelen voor het bereiken van de Natura 2000-doelstellingen;
- ter uitvoering van via een maatwerkvoorschrift verbonden aan een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit of flora- en fauna-activiteit;
- ter uitvoering van regels gesteld in een ministeriele regeling of omgevingsverordening;
- voor de aanleg en onderhoud van brandgangen;
- uitgevoerd conform een bij ministeriele regeling aangewezen gedragscode;
- in het kader van Natura 2000-activiteiten of flora- en fauna-activiteiten van nationaal belang en voldoet aan de eisen in art. 11.131, lid 1, onder e Bal.

Een gedragscode moet voldoen aan de eisen die zijn opgenomen in art. 11.131, lid 2 Bal, en waarborgt dat er geen afbreuk wordt gedaan aan bijzondere natuurwaarden of landschappelijke waarden, de houtopstanden

geen deel uitmaken van een boskern, de herbeplanting op een bosbouwkundige manier plaatsvindt, op een grond die ten minste dezelfde kwaliteit heeft en ten minste een gelijk oppervlak heeft.

Bevoegd gezag

De Gedeputeerde Staten is het bevoegd gezag voor het vellen en beheren van houtopstanden (art. 11.113 Bal), tenzij het gaat om activiteiten van nationaal belang. Dan is de Minister voor N&S het bevoegd gezag (art. 11.114 Bal).

Meer informatie

Voor de van toepassing zijnde lokale uitgewerkte regels en maatwerk (bijv. voor de geldende bebouwingscontouren houtkap), wordt verwezen naar het [DSO](#) en de [Informatiekaart Natuur](#).

Voor een mogelijk beeld van de natuurwaarde of landschappelijke waarde van een houtopstand of bomenrij, kan onder meer de gemeentelijke Omgevingsvisie worden geraadpleegd of bijvoorbeeld de digitale kaart [Groen Erfgoed](#) of de [Erfgoedatlas](#).